

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЄВРАЗІЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ ТА ПРАВНИКІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

ЗБІРНИК ТЕЗ

Міжнародної науково-практичної конференції
ДВАДЦЯТІ ОСІННІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ

**«Права людини в сучасному світі:
проблеми теорії та практики»**

*з нагоди 95-річчя від дня народження та на вшанування пам'яті
професора Радоміра Івановича Кондратьєва*

м. Хмельницький
1-2 жовтня 2021 року

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЄВРАЗІЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПРАВНИЧИХ ШКІЛ ТА ПРАВНИКІВ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ**
Збірник тез

Міжнародної науково-практичної конференції

ДВАДЦЯТИ ОСІННІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ

*«Права людини в сучасному світі:
проблеми теорії та практики»*

*з нагоди 95-річчя від дня народження та на вшанування пам'яті
професора Радомира Івановича Кондратьєва*

**м. Хмельницький
1 - 2 жовтня 2021 року**

УДК 341.231.14

A 43

*Рекомендовано до друку вченою радою
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
(протокол № 2 від 27 вересня 2021 року)*

A 43 Актуальні проблеми юридичної науки : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції Двадцять осінні юридичні читання «Права людини в сучасному світі проблеми теорії та практики» (м. Хмельницький, 1-2 жовтня 2021 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. 300 с.

ISBN 978-617-7572-46-5

У збірнику представлені тези доповідей, які були подані на Міжнародну науково-практичну конференцію Двадцять осінні юридичні читання «Права людини в сучасному світі: проблеми теорії та практики», що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова 1-2 жовтня 2021 року.

Розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і наукових установ, здобувачів вищої освіти, практичних працівників і широкий читацький загал.

Організаційний комітет Міжнародної науково-практичної конференції «Дев'ятнадцять осінні юридичні читання» не завжди поділяє думку учасників конференції.

Основний матеріал доповідей подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи закладів вищої освіти і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

УДК 341.231.14

© Колектив авторів, 2021

© Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021

ISBN 978-617-7572-46-5

2. Mueller Jan – Werner (2007) Constitutional Patriotism, Princeton University Press. URL : <https://press.princeton.edu/books/hardcover/9780691118598/constitutional-patriotism> (дата звернення 12.09.2021).

3. Савчин М. Порівняльне конституційне право: навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 325 с.

4. Як за чотири роки українці змінили ставлення до Конституції? – експерти презентують соціопитування. URL : <https://rpr.org.ua/announcements/yak-za-chotyry-roky-ukrajintsi-zminyly-stavlennya-do-konstytutsiji-eksperty-prezentuyut-sotsopytuvannya/> (дата звернення 15.09.2021).

5. Савчин М. Безперервність національної конституційної традиції, або Про континуїтет. URL : https://zn.ua/ukr/internal/bezperernnist-nacionalnoyi-konstytucijnoyi-tradiciji-v-umovah-viklikiv-i-zagroz-abo-pro-kontinuyitet-247135_.html (дата звернення 15.09.2021).

6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 14 липня 2021 . №1-п/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21#Text>.

Щербанюк Оксана Володимирівна,

*доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри процесуального права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

КОНЦЕПЦІЯ ОФІЦІЙНОЇ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ДОКТРИНИ

За роки свого функціонування Конституційного Суду України є потреба у розробці конституційної доктрини. На сьогодні є різноманітне розуміння офіційної конституційної доктрини в Україні чи в будь-якій іншій країні. Поняття «конституційна доктрина» має два значення, зокрема «вчення», яке можна розуміти як концепції та теорії, сформульовані вченими-юристами; в інших словах, маємо на тобто академічну конституційну доктрину та конституційну доктрину, сформульовану конституційним судом саме таку конституційну доктрину називають офіційною. Термін «офіційне» означає, що цей тип конституційної доктрини забезпечує остаточне і обов'язкове тлумачення конституційних норм, тоді як інші тлумачення, навіть ті, що передбачені більшістю авторитетних вчених – це думки щодо права, але не самого закону. Це перша відмінність між офіційною та академічною конституційною доктриною. Однак офіційна та академічна конституційна доктрина також взаємопов'язана, оскільки офіційна конституційна доктрина не може виникнути як вакуум. Можна стверджувати, що офіційна конституційна доктрина об'єднує академічну правову доктрину з текстом конституції, тобто це результат застосування досягнень академічної доктрини до тлумачення Конституції під час здійснення конституційного правосуддя. Таким чином, офіційну конституційну доктрину можна визначити як результат тлумачення Конституції компетентною та уповноваженою установою, тобто Конституційним Судом України, яка базується на академічному законодавстві доктрина, має юридично обов'язкову дію і спрямована на єдине сприйняття конституційних положень. Необхідність офіційного тлумачення конституції (офіційної конституційної доктрини) полягає у сприйнятті конституції як вищого закону, передбачає необхідність розкриття системних взаємозв'язків її положень, а також необхідність з'ясування духу Конституції.

Значення офіційної конституційної доктрини можна охарактеризувати кількома взаємопов'язаними особливостями, зокрема це розкриття змісту Конституції, обов'язковий характер і є засобом забезпечення верховенства Конституції. Офіційна конституційна доктрина разом з текстом Конституції є основними джерелами конституційного права і є Конституцією в «широкому» змісті. Щодо розкриття реального змісту Конституції можна

відзначити, що тлумачення Конституції, надане Конституційним Судом, розкриває «живий» зміст Конституції, тобто зміст Конституції певною мірою розвивається разом із розвитком держави і суспільства. Ця еволюція відкриває шлях до необхідних змін, тоді як, зберігається стабільність тексту Конституції, а також фундаментальні конституційні цінності. Тому офіційну конституційну доктрину, сформульована Конституційним Судом слід вважати «живою Конституцією». Що стосується обов'язкового характеру офіційної конституційної доктрини, акти Конституційного Суду є обов'язковим для всіх публічної влади, судів, усіх підприємств, організацій, посадових осіб та громадян. Тому всі законодавчі та правозастосовні суб'єкти повинні звертати увагу на конституційну доктрину, коли вони застосовують Конституцію; вони не можуть тлумачити положення Конституції відмінно від тлумачення, передбаченого актами Конституційного Суду. Таким чином, будь-яке тлумачення Конституції іншими державними органами чи посадовими особами підпорядковується тлумаченню Конституційним Судом.

Щодо ролі офіційної конституційної доктрини у забезпеченні верховенства Конституції слід підкреслити необхідність єдиного розуміння Конституції для того, щоб сприймати Конституцію як найвищий стандарт верховенства закону. Ігнорування конституційної доктрини може призвести до різного застосування Конституції України та серйозної загрози верховенству Конституції.

Академічна правова доктрина визначає сильні та слабкі сторони офіційної конституційної доктрини, може запропонувати можливі прогресивні напрямки та іноді навіть виправлення офіційної конституційної доктрини. Особливістю академічної правової доктрини є її множинність: академічні погляди можуть бути як такими, що підтримують, так і критикують офіційну конституційну доктрину. У вільному суспільстві право критикувати певні аспекти існуючої офіційної конституційної доктрини або надання альтернативного тлумачення є непорушним правом, гарантованим Конституцією. Однак наукові висновки не можуть змінити або оскаржити обов'язковість актів, прийнятих Конституційним Судом, тобто їх не можна порівнювати спираючись на офіційну конституційну доктрину. Таким чином, академічна правова доктрина та офіційна конституційна доктрина виконує різні функції.

Можна виділити основні принципи розвитку офіційної конституційної доктрини, зокрема: принцип поступового розвитку; принцип послідовності; неприпустимість тлумачення Конституції на основі правових актів нижчої юридичної сили; принцип гармонізації з міжнародним правом та практикою ЄСПЛ; застосування різноманітних методів тлумачення Конституції.

Офіційної конституційної доктрини з певного питання немає сформульованої «повністю», оскільки. Нова доктрина формується на основі існуючого вчення. Цей процес є безперервним і ніколи не закінчується повністю, оскільки існує можливість розкрити нові аспекти конституційно-правового регулювання, які раніше не розкривалися. У міру формулювання нових офіційних конституційних доктринальних положень розкривається повнота правового регулювання Конституції. Як приклад поступового розвитку можна віднести розвиток конституційної доктрина щодо статусу міжнародного права в правовій системі України. Це підтверджує скасування смертної кари Конституційним Судом України.

У подальшій конституційній конституційне положення, що закріплює конституційний принцип *pauci sunt servanda*, що означає імператив добросовісного виконання зобов'язань, взятих на себе Україною згідно з міжнародним правом, у тому числі згідно з міжнародними договорами.

Важливо підкреслити, що обов'язковий характер офіційної конституційної доктрини означає, що вона є обов'язковою для самого Конституційного Суду.

Конституційний Суд повинен дотримуватись своїх попередніх рішень та офіційної конституційної доктрини, щоб забезпечити безперервність конституційної юриспруденції (її послідовність), а також передбачуваність рішень.

Слід звернути увагу на такий фундаментальний принцип конституційної доктрини як принцип формування офіційної конституційної доктрини. Можна підкреслити, що

послідовність – це істотна ознака конституційної судової практики в умовах консолідованої демократії. Таким чином, хоча зміна офіційної конституційної доктрини є виключною компетенцією Конституційного Суду, з метою забезпечення правової визначеності Конституційний Суд сформулював доктрину самообмеження.

Прерогатива Конституційного Суду змінити тлумачення має місце лише у виняткових випадках, коли вона об'єктивно неминуча. Така конституційна необхідність може визначатися необхідністю посилення захисту прав людини та інших цінностей, закріплених в Конституції, або необхідністю розширення можливостей конституційного контролю для гарантування конституційного правосуддя. Однак зміна офіційної конституційної доктрини повинна бути винятком із загального правила. Необхідний стриманий підхід до цієї можливості оскільки існуюча офіційна доктрина формує цілісну систему, а зміни в одній частині системи впливають на всю систему. Тому Конституційний Суд має визначити окремі випадки, коли можлива зміна офіційної конституційної доктрини. Зокрема, зміна офіційної конституційної доктрини була б невинуватою, коли це б змінило систему цінностей, закріплену в Конституції, або зменшувала гарантії захисту верховенства Конституції у правовій системі, підірвала гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина або змінювала б модель розподілу влади.

Щодо важливості послідовності судової практики (офіційної конституційної доктрини), слід вказати, що Конституційний Суд є юридичною, а не політичною інституцією, яка передбачена законом. Таким чином, жодна корекція офіційної конституційної доктрини не може бути випадковими (з точки зору права) факторами, такими як, наприклад, зміна складу Конституційного Суду або політичною доцільністю чи громадською думкою. В іншому випадку виникне загроза стабільності офіційної конституційної доктрини та самої Конституції. Слід також згадати, що послідовність у розвитку конституційної доктрини та самообмеження суддів щодо зміни конституційної доктрини допомагає здійснювати також тлумачення Конституції, оскільки рішення, що ґрунтуються на ньому, не будуть свавільними або ґрунтуються на індивідуальних установках, емоціях чи суто політичних причинах, включаючи зміну політичної влади. Суворе дотримання принципу послідовності є захистом від спроб політичного тиску на Конституційний суд.

Конституційний принцип поваги до міжнародного права (*pacta sunt servanda*), принцип відкритості, справедливості, принцип інтеграції України до ЄС служать мостами між Конституції та міжнародного і європейського права. Іншими словами, вони ведуть до відкритості Конституції щодо міжнародно-правової системи, тобто обов'язок Конституційного Суду розглядати Конституцію у ширшому міжнародному та, зокрема, європейському контексті. Слід говорити про конституційну презумпцію сумісності міжнародного права (та права ЄС) з Конституцією. Водночас конституційне право постійно доповнюється елементами, що випливають із міжнародного права та права ЄС. Однак даний принцип не слід застосовувати у тих випадках, коли це призведе до зміни основних конституційних цінностей або конституційних стандартів захисту прав людини, які вищі за відповідні міжнародні або Європейські правові стандарти. При тлумаченні Конституції використовуються методи, апробовані академічною конституційною доктриною.

Підводячи підсумки слід зробити висновок, що офіційною конституційною доктриною є доктрина, що виникає з послідовного тлумачення Конституції України Конституційним Судом України, що є юридично обов'язковим і необхідним для забезпечення верховенства Конституції. В свою чергу, академічна правова доктрина є цінним джерелом для розвитку офіційної конституційної доктрини та визначення тенденцій регулювання у окремих галузях права. Неминучий взаємозв'язок офіційної конституційної доктрини з науково-правовою доктриною також визначається тим, що значна частина суддів конституційних судів походить з академічного кола. Внаслідок цих факторів академічна правова доктрина забезпечує корисний когнітивний контекст та пропонує наукове розуміння проблем, що розглядаються у конкретних справах конституційного судочинства. Тому досить часто висновки юридичної науки прямо чи опосередковано відображаються в конституційній

юриспруденції. Водночас, розвиток офіційної конституційної доктрини може спонукати появу нових тенденцій в академічній правовій доктрині.

З іншого боку, Конституційний Суд як офіційний тлумач Конституції пов'язаний існуючою офіційною конституційною доктриною, зобов'язаний дотримуватися принципів поступовості та послідовного розвитку цієї доктрини для забезпечення єдиного застосування Конституції. Це природно, оскільки у кожному випадку Суд має вирішувати, який спосіб тлумачення обрати. Тоді як, академічна правова доктрина різноаспектна та плюралістична. Але зрозуміло, що чим більше основні елементи офіційної конституційної доктрини відповідають наданим висновкам, які панують в юридичній науці, тим більше офіційна конституційна доктрина є переконливою і тим краще сприймається правовою спільнотою та суспільством у цілому.

Неухильне дотримання принципів поступового та послідовного розвитку офіційної конституційної доктрини є важливою передумовою забезпечення стабільності Конституції України та ефективної ролі Конституційного Суду як охоронця Конституції та верховенства права. Водночас це є передумовою незалежності Конституційного Суду України від змін у політичній владі, тиску громадськості чи різних суб'єктивних чинників. Незалежній і заснованій на верховенстві Конституції в правовій системі перевазі духу над буквою Конституції.

Гураленко Наталія Анатоліївна,
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії права та прав людини
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ЦІННІСНО-АНТРОПОЛОГІЧНА АТРИБУТИВНІСТЬ СУЧАСНОГО ПРАВА

Соціальна цінність правового регулювання підвищується в силу того, що право перестає бути простим відображенням, а тим більше «кривим дзеркалом» існуючих відносин, формою їх закріплення. Загальнотеоретичний аналіз основних елементів і зв'язків, які забезпечують механізму правового регулювання цілісність, ефективність, збереження об'єктивно необхідних функцій при впливі на нього різноманітних чинників середовища, дає підстави характеризувати його як надскладну динамічну систему. Крім того, такий підхід при пізнанні права постає фундаментальною теоретико-методологічною константою, яка не лише виявляє межі догматичних можливостей, але й зумовлює адекватне усвідомлення того, що право – це не виключно об'єктивне явище, а й специфічна експлікація мислення людини з динамікою її ціннісної позиції. Керуючись вищезгаданою методологічною характеристикою, право не може задовольнятися суто службовою функцією, його першопричину слід шукати не у сфері догматики, а в очікуваннях, прагненнях, установках, оцінках самого суб'єкта. Відповідно правовий пізнавальний процес, як і саме право, значною мірою де термінується психологією людини, специфікою сприйняття нею правових ідей та особливостями конкретних механізмів їх реалізації. І якщо право не враховуватиме цього моменту, воно неодмінно починає втрачати власну специфіку.

В умовах подолання диктатури юридичного позитивізму сучасна вітчизняна юриспруденція все частіше потребує методологічної переорієнтації у напрямі не лише декларативного, а й практичного визнання людини як найважливішої цінності. Конституційно визнавши людину найвищою соціальною цінністю і проголосивши, що її права і свободи визначають зміст і спрямованість діяльності держави, була вирішена проблема первісних засновків права. Саме людина, а не держава почала становити суть його глибинного виміру. Хоча це положення потребує подальшого правового обґрунтування С. Бігун справедливо наголошує, що якщо людина займає центральне місце серед інших

межі закриття перебувають дві районні лікарні – Староушицька та Орининська, причиною можливого закриття також є брак фінансування на утримання даних лікарень [7]. В різних куточках України такі ситуації є досить поширеними, якщо в містах відбувається скорочення числа лікарень досить рідко, то за межами міст, в районах, селах, явище є досить розповсюдженим.

Підсумовуючи дослідження теми, можемо констатувати, що наявність права на охорону в цивілізованій демократичній державі не викликає сумнівів, проте основна ціль не його декларування у найвищих за ієрархією національних джерелах права, а саме його реалізація на практиці. Проте, ст. 49 Конституції України замість того, щоб забезпечувати кожному громадянину право на охорону здоров'я, надає лише закріплену у статті триаду окремих, але пов'язаних між собою прав (право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування), хоча залишається невідомим, за яким критерієм розподілені ці права.

Загалом, якщо говорити про ст. 49 Конституції України, то як і інші статті Конституції, вони закріплюють лише кінцеву мету, стан, який повинен бути досягнутий, тобто при прийнятті Конституції, досить важко було одразу створити такий стан речей, при якому вказані положення одразу знаходять своє вираження в житті суспільства. Тому, задекларовані положення повинні стати результатом досить кропіткої роботи та постійного пошуку шляху найбільш ефективної організації медичної системи та здійснення нею своїх функцій, при якій конституційні права на охорону здоров'я зможуть бути реалізовані в повній мірі.

Використані джерела:

1. Москаленко В. Актуальні проблеми здоров'я та охорони здоров'я у III тисячолітті. URL : <https://bit.ly/3iUyS43>.

2. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

3. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.

4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» (справа про безоплатну медичну допомогу) від 29.05.2002 р. № 10-рп/2002. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-02#n54>.

5. Бойко О. О., Хижинська Г. Є. Апробація зарубіжного досвіду активізації медичного страхування в Україні. *Причорноморські економічні студії.* 2018. Вип. 27(2). С. 93-97. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_27%282%29__18.

6. Пенкалюк С., Марійчин Г. Брак фінансування. На Франківщині у селищі Верховина можуть закрити районну лікарню. URL : <https://suspilne.media/139942-brak-finansuvanna-na-frankivsini-u-selisi-verhovina-mozut-zakriti-rajonnu-likarnu/>.

7. Шлупак Н. Медична реформа «на селі»: на Кам'янецьчині закривають районні лікарні. URL : <https://suspilne.media/51446-medicna-reforma-na-seli-na-kamaneccini-zakrivaut-rajonni-likarni/>.

ЗМІСТ

Вітальне слово Олега Омельчука ректора Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова	3
Місінкевич Л. Л. Життя, віддане юриспруденції.....	4
Тополь О. Ю. Радомир Іванович Кондратьєв – вчений, педагог і непересічна людина	8

ДОКТРИНА СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ ПРОФЕСОРА Р.І. КОНДРАТЬЄВА

Вовк В. М., Олійник У. М. Права людини і толерантність	10
Налуцишин В. В. Цінності громадянського суспільства.....	11
Андрушко А. В. Призначення трудового права у соціальній державі	13
Пендюра М. М., Лапка О. Я. Соціальний захист учасників АТО як функція держави	16

ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК НАЙВИЩА КОНСТИТУЦІЙНА ЦІННІСТЬ

Ватрас В. А. До питання про поняття та ознаки особистих немайнових прав фізичної особи у цивільно-правовій доктрині	19
Гришук О. В. Конституційні цінності та принципи в рішеннях Конституційного Суду України: окремі теоретичні аспекти.....	21
Ковальчук В. Б. Конституційний патріотизм та процес формування політичної нації в Україні.....	25
Щербанюк О. В. Концепція офіційної конституційної доктрини	29
Гураленко Н. А. Ціннісно-антропологічна атрибутивність сучасного права	32
Туренко О. С. Взаємозв'язок теорій народного суверенітету та прав людини в модерному концепті гармонізації легітимації та законності	34
Каткова Т. Г. Права громадян з питань охорони територій та об'єктів природно-заповідно фонду.....	35
Князькова Л. М. Право на соціальний захист поліцейських (теоретичний аспект)	37
Лозінська С. В. Декрет Граціана та його роль у формуванні права християнської церкви періоду середньовіччя	39
Слінько Т. М. Права людини як об'єкт конституційно-правового регулювання	41
Смородинський В. С. Проблема правової визначеності в конституційному судочинстві... ..	44
Хомінець С. В. Деякі питання правової охорони земель в контексті реалізації конституційного права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля.....	47
Мельник С. В., Коломієць М. В. Права людини – загальнолюдська цінність.....	49
Чорненька Д. С. Право та права людини: детермінанти ціннісної взаємодії	50
Ризун Я. В. Набуття громадянства шляхом натуралізації: порівняльний аспект	52

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

Збірник тез

*Міжнародної науково-практичної конференції
ДВАДЦЯТИ ОСІННІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ*

*«Права людини в сучасному світі:
проблеми теорії та практики»*

*з нагоди 95-річчя від дня народження та на вшанування пам'яті
професора Радомира Івановича Кондратьєва*

Відповідальний редактор – *Шевчук І. В.*

Верстка та дизайн – *Масловська Л. В.*

Підписано до друку 27.09.2021 р. Формат 60×84 1/16.

Ум. друк. арк. 17,4. Наклад 50 прим. Зам. № 72.

Видано у Хмельницькому університеті управління та права
імені Леоніда Юзькова.

29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, буд. 8

Тел.: (382) 71-75-91, (382) 71-80-80

Ел. адреса: nauka@univer.km.ua

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України про внесення суб'єкта
видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 6982 від 19.11.19 р.